

Temps era temps:

UNA CRUILLA ENCARA VIVA

Ja fa 35 anys de la proclamació de Tortosa com a “Cruïlla dels Països Catalans” i l’aprovació d’un ampli programa per al futur del territori. Poca cosa ha quedat però sempre hi ha l’esperança que les noves generacions recuperin aquell esperit.

A meitats del anys setanta bufaven vents de canvi. La mort del general havia obert totes les expectatives per establir un futur per al país més enllà de l’encotillament dels anys de la Dictadura. Molts, per desgracia no tothom, teníem clar que el marc que s’establiria aleshores es perpetuaria durant molt de temps i per tant calia aprofitar l’avinentsa d’un moment històric que no es tornaria a repetir.

El concepte Terres de l’Ebre era una expressió relativament recent. Fou al 1965 que la revista “Serra d’Or” dedica un numero extraordinari a tractar el conjunt de les quatre comarques com un tot diferenciats amb la denominació de “Regió de l’Ebre”. Quan el 1975 es posa en marxa el Congrés de Cultura Catalana i es crea el nucli impulsor a les nostres contrades que els seus promotors popularitzen l’expressió “Vegueria de l’Ebre” com a aspiració política de les “Terres de l’Ebre”. Durant dos anys hi ha reunions, assemblees, treball en grups, planificació tècnica i elaboració de documents amb participació de gent d’arreu del territori.

El Congrés de Cultura Catalana organitzava la seva tasca en demarcacions territorials i en àmbits de continguts generals. Així doncs es treballava en dues direccions; l’una per formular propostes pròpies de cada territori i l’altra per al conjunt dels països catalans. La coordinació d’un d’aquests àmbits generals, el corresponent a l’ordenació Territorial, fou assignat a Tortosa

L’impacte del Congrés de Cultura Catalana a les Terres de l’Ebre fou molt ampli, 52 entitats adherides i més de 300 persones participaren a les cinc assemblees generals i a nombroses reunions. Al final del procés es va aprovar un extens document que serviria de base per a l’actuació dels partits i les reivindicacions socials durant els primers anys de la democràcia. Pel que fa a l’àmbit d’Ordenació, a banda de les persones que hi participaven com a experts, entre elles els més destacats estudiosos del tema (els urbanistes Ribas Piera, Sola Morales, o els geògrafs Enric Lluch, Lluís Casasas, Carles Carreras, els economistes Pau Verrier i Lluís Carreño, entre altres molts. El nucli d’aquí l’integraven Josep Mª Simo, Josep Juan Grau, Joan Martí, Josep Mª Castells, Josep Bayerri i Manel Castellà. L’eslògan que es popularitza arreu de Catalunya per identificar la tasca del Congrés a les Terres de l’Ebre fou el de “Tortosa, cruïlla dels Països Catalans”.

Durant els anys vuitanta es desmantellà bona part del projecte. Consolidada l’autonomia del “*café para todos*” els polítics tenien altres interessos més prioritaris i, un cop aprovat el mini-transvasament a Tarragona, la problemàtica terres de l’Ebre passa a segon terme. Per altra part, el concepte de pancatalanisme expressat en la definició de països catalans es va arraconar definitivament. Tortosa, i per extensió les terres de l’Ebre, deixaren de ser cruïlla per tornar a ser perifèria marginal.

Prompte farà 35 anys d’aquells moments, escenificats al solemne acte celebrat a l’església de Sant Domènec, amb la creació de la Societat Catalana d’Ordenació del Territori, dins d’institut d’Estudis Catalans, on Tortosa fou proclamada “Cruïlla dels Països catalans”. Els polítics i els líders socials del nostre territori no varen saber aprofitar la conjuntura i la possibilitat de canvis que derivava d’aquells moments i, a fi de comptes poques coses varen canviar. Han passat gairebé dues generacions; ara son

els nets del que varen impulsar aquell moviment regeneracionista que han arribat a la joventut, l'edat per a endegar il·lusions i formular projectes. Potser és el moment que aquests joves recuperin un esperit que sempre ha estat viu.

Josep Bayerri Raga